

Pedagogisch werkplan

Inhoud

Voorwoord	5
Doelstelling en visie	6
Missie:	6
Visie:	6
Doelstelling:.....	6
Pedagogische medewerkers.....	7
Vaste medewerkers.....	7
Kind- ratio en 3 uursregeling	7
Stagiaires	7
Vakantieperiode	7
Ondersteuning pedagogisch medewerkers.....	8
Pedagogisch beleid.....	9
Sociaal emotionele veiligheid.....	9
Sociale competenties	10
Begeleiding tijdens sociale interacties	10
Ontwikkeling.....	11
Emotionele ontwikkeling.....	11
Zelfstandigheid en zelfredzaamheid	11
Sensitief en responsief	12
Waarden en normen	13
Corrigeren en belonen	13
Communicatie, zorgen en problemen.....	14
Uk en Puk.....	14
Mentorschap	15
Observaties en Kindportfolio's.....	15
Signaleren.....	16
Doorgaande lijn naar de basisschool.....	16
Veiligheid en Hygiëne (zie ook ons beleidsplan veiligheid & gezondheid)	17
Ziektebeleid	18
Voorkomen van infectieverspreiding	18
Medicijnen.....	18
Eerste hulp bij ongelukken	18
Wat ligt ter inzage	19

Algemene informatie – prijzen - contact.....	20
Openingstelling en bereikbaarheid	20
Telefonische bereikbaarheid van het personeel	20
Prijslijst	20
Betaling kinderopvang.....	20
Extra dagdeel.....	20
Tweetaligheid	20
Dagritme	21
Brengen	21
Activiteiten & spelen	21
Slaapgewoonten	22
Ophalen	22
De stamgroepen	23
De stamgroep verlaten	23
Dagindeling algemeen K.O.nijntje	24
Eten en drinken	25
Warme maaltijd.....	25
Traktaties en feestdagen	25
Aanmeldingsprocedure en opzegging	26
Rondleiding.....	26
Aanmelden	26
Intake gesprek	26
Wennen	27
Opzegging van de opvang	27
Individuele contacten	28
Schriftelijke informatie	28
Oudercommissie.....	29
Klachtenprocedure	30
Beroepsgeheim.....	30
Stagebeleid Kindercentrum K.O.Nijntje	31
Inleiding	31
K.O.Nijntje als leerbedrijf	31
Aanmelden van nieuwe stagiaires.....	31
Afspraken	32

Verwachtingen	32
Hoe gaan we aan het werk.....	33
Een nieuwe stagiaire bij K.O.Nijntje	33
De stagebegeleider.....	33
De stagebegeleider.....	34
Vrijwilligersbeleid Kindercentrum K.O.Nijntje	35
Inleiding	35
Definitie en afbakening van vrijwilligerswerk	35
Visie op vrijwilligerswerk.....	35
Taakomschrijving vrijwilliger kinderopvang.....	36
Functie eisen	36
Vergoedingen	36
Ziekte of verhindering	36
Gegevens/ protocollen/ telefoon.....	36

Voorwoord

Kindercentrum K.O.Nijntje is een kindercentrum voor kinderen van 0-4 jaar.

In maart 1998 is kindercentrum K.O.Nijntje opgestart, aan de havenstraat in Scheemda. Het was gelegen aan een rustige straat in het centrum. Het pand waarin ons kindercentrum gevestigd was, had voorheen een woonbestemming, waardoor de huiselijke sfeer bleef. Het bieden van opvang met een huiselijk sfeer beviel goed. Omdat het aantal kinderen toenam en we uit ons jasje gegroeid waren, moest er gezocht worden naar een ander pand.

Na lang zoeken vonden we ons huidige pand aan de kerklaan waar wij sinds maart 2006 zijn te vinden. Dit pand had voorheen ook een woonbestemming. Na 3 maanden verbouwen is het omgetoverd tot een gezellig kindercentrum. Dit pand is voorzien van o.a. 3 slaapkamers, een bad-/verschoonruimte, een grote tuin met een grasveld, een groepsruimte, een rustruimte, en nog veel meer.

Doelstelling en visie

Missie:

K.O.Nijntje wil kinderen een thuis buiten huis bieden, waar ouders hun kinderen veilig en vertrouwd achterlaten.

Onze kinderopvang is gevestigd in een voormalig woonhuis, waardoor de indeling aanvoelt als een echt huis in plaats van een school of loods. Nu de brede scholen steeds meer in opkomst zijn, kiezen wij er bewust voor om onze opvang in kleinschalige, huiselijke sfeer voort te zetten.

Visie:

K.O.Nijntje biedt de meest huiselijke, veilige en vertrouwde kinderopvang in de omgeving van Scheemda. Daarbij staat persoonlijk contact bij ons centraal. Door deze kernwaarden te combineren krijgt het kind alle mogelijkheden om zich goed te kunnen ontwikkelen.

Wij werken zo veel mogelijk met vast personeel. Ook geven wij graag de kans aan pedagogische medewerkers in opleiding. U zult dan ook regelmatig een stagiaire tegenkomen. Wist u dat we al 5 stagiaires een vaste baan hebben kunnen aanbieden? Deze hechte sfeer uit zich ook in het contact naar uw kind. Dit geeft ze een veilig en vertrouwd gevoel.

Doelstelling:

Als kindercentrum K.O.Nijntje zijn wij al vanaf 1998 een begrip in Scheemda. Wij stellen onszelf het doel een veilige, verantwoorde en hygiënische opvang te bieden aan kinderen van 0 tot 4 jaar. De kinderen worden begripvol en liefdevol benaderd in een uitdagende, motiverende en kindvriendelijke omgeving.

Met vertrouwd en educatief speelgoed geven wij voldoende ruimte om dingen zelf te ontdekken en afhankelijk van de behoeften en de mogelijkheden geven wij een groot aanbod aan activiteiten zoals buiten wandelen, buiten spelen, knutselen, yoga en voorlezen. Aan deze activiteiten koppelen we regelmatig leuk en actuele thema's.

Samen met Puk (VVE-programma) staat spelen centraal, want spelen is ontdekken en spelen is groeien. Uk & Puk werkt doelgericht aan de doorgaande ontwikkelingslijnen voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Daardoor legt Uk & Puk een stevige basis voor het basisonderwijs. Met Uk & Puk groeit uw uk als vanzelf toe naar groep 1.

Pedagogische medewerkers

Vaste medewerkers

Op K.O.Nijntje werken we zo veel mogelijk met een groep vaste pedagogische medewerkers. Dit is een team van 8 gemotiveerde pedagogische medewerkers. Deze hechte sfeer uit zich ook in het contact naar uw kind. Dit geeft ze een veilig en vertrouwd gevoel. Alle personeelsleden zijn gediplomeerde pedagogische medewerkers en zijn in het bezit van een Verklaring Omtrent goed Gedrag.

K.O.Nijntje is 12 uur per dag geopend en daarom werken we in 2 ploegen. In de ochtend zijn er dus andere medewerkers dan in de middag. Er zijn altijd minimaal 2 vaste medewerkers aanwezig.

Kind- ratio en 3 uursregeling

- Babygroep: 1 leidster per 3 aanwezige baby's tot 1 jaar. Dit is altijd één van de 2 vaste gezichten.
- Dreumesgroep: 1 leidster per 5 aanwezige baby's van 1 -2 jaar.
- Peutergroep: 1 leidster per 6 aanwezige kinderen van 2 tot 3 jaar.
- Kleutergroep: 1 leidster per 8 aanwezige kinderen van 3 tot 4 jaar.

Ook hebben wij een calamiteitenregeling. Wanneer er bij opening en sluiting 1 personeelslid aanwezig is, zijn er altijd 2 achterwachten die onmiddellijk oproepbaar zijn. Deze zijn binnen 15 minuten aanwezig.

Voor de flexibiliteit binnen ons kinderdagverblijf maken wij tevens gebruik van de 3-uursregeling. Door deze regeling is het mogelijk om drie uur per dag (niet aaneengesloten) minder beroepskrachten in te zetten, dan volgens de leidster-kindratio is vereist. Wij zullen, binnen ons kinderdagverblijf, gebruik maken van deze uren tussen 08:00-09:00, 12.30-14.00u én tussen 17:00-17:30.

Stagiaires

Ook geven wij graag de kans aan pedagogische medewerkers in opleiding. K.O.Nijntje is een erkend leerbedrijf door SBB. U zult dan ook regelmatig een stagiaire tegenkomen. De meeste stagiaires komen van de opleiding SPW (Sociaal Pedagogisch Werk), een opleiding die naadloos aansluit bij het werk als pedagogisch medewerker.

Deze stagiaires zijn altijd boventallig en zullen nooit alleen verantwoordelijk zijn voor een groep. Ook stagiaires zijn verplicht tot het aanleveren van een verklaring omtrent goed gedrag. Wij zijn er trots op dat we al 5 stagiaires een vaste baan hebben kunnen aanbieden! Op de deur bij de keuken, vindt u meer informatie over onze stagiaires. Ook zijn er 2 vrijwilligsters actief bij K.O.Nijntje.

Vakantieperiode

Tijdens de vakantie periode werken we met stagiaires die vakantie werk doen bij K.O.Nijntje. Dit zijn de stagiaires die in het afgelopen jaar stage bij ons gelopen hebben en dus goed bekend zijn met alle kinderen. Dit zorgt ervoor dat er ook in de vakantie periode altijd voldoende vertrouwde gezichten aanwezig zijn voor de kinderen.

Ondersteuning pedagogisch medewerkers

Aangezien wij met enorm veel passie en enthousiasme met de kinderen werken en wij ook veel aandacht besteden aan hun persoonlijke ontwikkeling, staat geschoold personeel bij ons hoog in het vaandel. Wij geven de kinderen op die manier een zo optimaal mogelijke basis mee. Wij volgen dan ook geregeld met ons team vernieuwende en/of aanvullende cursussen. Daarnaast volgen wij ook individueel cursussen; BHV, Kinder EHBO etc. Verder volgen wij workshops, o.a. boekstart, taaltrein en dans en beweging voor kinderen. Wij zijn lid van het vakblad: kinderopvang, hier worden ook vaak nuttige tips en suggesties uitgehaald.

Pedagogisch beleid

De ontwikkeling van het kind staat centraal bij K.O.Nijntje. In het pedagogisch beleidsplan laten wij u zien welke keuzes wij hebben gemaakt en waarom wij gekomen zijn tot deze specifieke werkwijze.

Sociaal emotionele veiligheid

Onder de term sociale veiligheid wordt verstaan de bescherming of het zich beschermd voelen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door de kant van menselijk handelen. Hiervoor zijn een aantal pijlers opgesteld, te weten:

- Het kind voelt zich veilig en geborgen
- Het zit lekker in zijn vel en voelt zich thuis bij K.O.Nijntje
- Het kan zichzelf zijn
- Het maakt contact met de groepsleiding en andere kinderen
- Het durft zijn gevoelens te uiten en is tevreden
- Het laat zich troosten wanneer het verdriet heeft
- Het kind straalt omdat het zich emotioneel veilig voelt.
- Het is ondernemend, gaat op onderzoek uit en gaat uit zichzelf spelen.

K.O.Nijntje hanteert enkele basisregels om dit te kunnen waarborgen:

- We nemen alle gevoelens van het kind serieus (bijv. verdriet, blijdschap, woede, angst).
- Elk kind is anders, ieder kind mag er zijn, we scheppen een sfeer waarin alle kinderen zich welkom voelen.
- We bieden het kind mogelijkheden om zich veilig te voelen, zodat het zich veilig kan hechten, door te zorgen voor geborgenheid, door structuur in de dag te brengen en dit vooral door vaste leidsters op de groep te plaatsen.
- De leidster communiceert op een professionele wijze met de kinderen
- De leidster benadert de kinderen op een respectvolle wijze
- De leidster zorgt voor een open en ontspannen sfeer in de groep
- De leidster geeft kinderen de ruimte om hun eigen emoties te ontdekken en te uiten en begeleidt de kinderen hierin.
- De leidster zorgt voor een goede informatie – uitwisseling met de ouders.

Sociale competenties

K.O.Nijntje biedt een optimale gelegenheid voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Gedurende de hele dag doen zich situaties voor waarin kinderen samen spelen, samen delen en proberen om samen conflicten op te lossen. Wij als leidsters zullen de kinderen hier zoveel mogelijk in begeleiden.

Onder andere de volgende vaardigheden hebben onze aandacht:

- Leren samen te spelen en te delen
- Leren luisteren naar elkaar
- Leren elkaar te helpen
- Leren op te ruimen en zuinig te zijn op eigen spullen en die van anderen
- Respect hebben voor elkaar
- Als kinderen elkaar pijn doen of ruzie maken, het samen uitpraten en weer goedmaken
- Bepaalde grenzen en sociale regels leren in verschillende situaties, ze accepteren en na komen.
- Leren een band op te bouwen met volwassenen en kinderen

Begeleiding tijdens sociale interacties

Als pedagogisch medewerkers stimuleren wij contact tussen de kinderen door verschillende activiteiten aan te bieden, maar ook door het sociale contact tussen kinderen onderling te ondersteunen. Door samen te spelen en samen met verschillende activiteiten bezig te zijn leren de kinderen respect voor elkaar te hebben en bouwen ze relaties met elkaar op. We brengen bij K.O.Nijntje de kinderen met elkaar in contact en laten ze samen ontdekken en leren van en met elkaar. Zo leren de kinderen op jonge leeftijd al wat sociale vaardigheden zijn. We leren de kinderen dat we naar elkaar luisteren, delen en samen spelen. Ook hier is het belangrijk om zo veel mogelijk te blijven observeren en te corrigeren wanneer nodig is. Want naast het samen spelen, zullen kinderen ook ruzie maken. Hierin is onze rol als pedagogisch medewerker net zo belangrijk. Het is belangrijk om de kinderen ook de ruimte te geven om deze ruzies weer zelf te kunnen oplossen. Als pedagogisch medewerkers geven wij kinderen de kans om nieuwe handelingen te oefenen en te bedenken voor eventuele problemen waar ze tegenaan lopen. We grijpen niet direct in, maar bemiddelen. We stellen bijvoorbeeld eerst vragen. Wat is er gebeurd? Wanneer het kinderen lukt om zelf dingen op te lossen, zal dit ze een positief gevoel geven en zelfvertrouwen. Op deze manier leren de kinderen oplossingsgericht te denken en dit zal ook weer helpen bij het vergroten van hun zelfredzaamheid.

Ontwikkeling

Kinderen worden bij ons spelenderwijs uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden.

De motorische ontwikkeling van kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 is steeds in ontwikkeling en daarom ook heel belangrijk. Wij bij K.O.Nijntje proberen zoveel mogelijk de grove en fijne motoriek te stimuleren en zijn hier ook dagelijks mee bezig. Denk hierbij aan kinderen laten kruipen, lopen, springen, dansen, fietsen enzovoort. Al deze bewegingen zijn oefeningen voor de grove motoriek en daarom heel belangrijk om dagelijks te stimuleren tijdens het vrij spelen, maar ook tijdens gestructureerde activiteiten zoals yoga.

De fijne motoriek zoals, tekenen, schrijven, knutselen en de kleinere bewegingen in de handmotoriek worden voornamelijk gestimuleerd tijdens de verschillende activiteiten die we met de kinderen doen. Denk hierbij aan tekenen met de groep, maar ook wanneer we aan een plakwerkje werken die op dat moment bij ons thema past, werken we aan de fijne motoriek met de kinderen. Tijdens het vrij spelen hebben de kinderen de ruimte en de mogelijkheid om bijvoorbeeld met blokjes te spelen, wat tegelijkertijd ook weer een oefening is voor de fijne motoriek.

Ook de cognitieve vaardigheden worden spelenderwijs uitgedaagd bij de kinderen. Denk hierbij aan de kennis die we opdoen bij elk nieuw thema waar we aan en mee werken. Maar ook als we bijvoorbeeld gaan kleuren en we bekijken de verschillende kleuren potloden die we gebruiken, oefenen we de cognitieve vaardigheden door de kleuren te benoemen en te laten benoemen. Kinderen leren spelenderwijs door herkenning van in dit geval de kleuren.

Daarnaast zijn de creatieve vaardigheden net zo belangrijk. Kinderen zijn bij ons creatief bezig tijdens het werken met de verschillende thema's en de bijbehorende activiteiten. Maar buiten dit om vinden we het ook belangrijk kinderen te stimuleren in vrij spel. Kinderen mogen creatief zijn, dingen uitvinden en ondervinden. Denk hierbij aan zelf warm eten met een lepel of vork. Er is tijd om kinderen zelf te laten ondervinden hoe ze dit het beste kunnen doen. Dit stimuleert de creatieve ontwikkeling, maar tegelijkertijd ook de motorische en cognitieve. Bij K.O.Nijntje is het belangrijk dat kinderen leren door te doen en te ontdekken.

Emotionele ontwikkeling

Wij vinden het erg belangrijk dat het kind zijn emoties kan uiten. Daarom proberen wij op de groep een sfeer te scheppen van veiligheid en geborgenheid en leren de kinderen respect te hebben voor elkaars gevoelens. Door erover te praten proberen we de emotie van het kind een plek te geven. We bekijken per kind en per gebeurtenis hoe we op een goede wijze op de emoties van het kind kunnen reageren.

Zelfstandigheid en zelfredzaamheid

Ook besteden wij gedurende de dag veel aandacht aan de zelfstandigheid van de kinderen. Wij doen dit door kinderen zoveel mogelijk alles zelf te laten proberen (aankleden, eten, drinken etc.) Ook stimuleren wij de zelfstandigheid door het geven van kleine opdrachtjes en door kinderen zelf beslissingen te laten nemen m.b.t. activiteiten die plaatsvinden binnen de groep. Een positief zelfbeeld is hierbij echter van groot belang en wij zullen de kinderen dan ook bewust laten merken dat we trots op hen zijn.

Dit geldt ook voor het zindelijk worden. Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen wijze in zijn eigen tempo. De kinderen worden gestimuleerd omdat ze elkaar op het potje zien of naar de wc zien gaan. Het zindelijk maken gebeurt in overleg met de ouders. De leidster is alert op de reactie van het kind en zal regelmatig voorstellen om naar de badkamer te gaan om op het potje of wc te plassen.

Sensitief en responsief

Kinderen geven signalen af en het is belangrijk voor ons als pedagogisch medewerkers bij K.O.Nijntje om hier een goede antenne voor te hebben. (sensitiviteit) Het is belangrijk om tijdig te reageren. (responsiviteit) Om goed te kunnen reageren is het nodig om goed te observeren, goed te kijken en te luisteren.

We laten kinderen merken dat we luisteren, hun gezien hebben en helpen wanneer nodig is. We gaan gesprekken aan met de kinderen. Sensitieve responsiviteit is belangrijk voor de kwaliteit van iedere relatie. Maar wat sensitieve responsiviteit inhoudt is bij elke leeftijd in de kinderopvang verschillend. Bijvoorbeeld wanneer een baby huilt, pakken we deze op en troosten we hem of haar. Maar wanneer een peuter huilt, troost je en kun je tegelijkertijd een gesprek aangaan. Peuters kunnen zelf vaak al goed verwoorden waarom ze huilen en of ze behoefte aan troost nodig hebben.

Sensitiviteit ontstaat doordat pedagogisch medewerkers veel ervaring hebben met jonge kinderen en van elkaar leren. Pedagogisch medewerkers moeten steeds weer uitvinden wat de kinderen nodig hebben of wat de groep nodig heeft. Daarom vinden we het erg belangrijk om altijd met elkaar als pedagogisch medewerkers in gesprek te blijven.

Ieder kind is uniek en gericht op sociale contacten en relaties. Ieder kind laat op eigen wijze zijn behoefte op autonomie blijken.

Baby's zijn geheel afhankelijk van onze zorg en daarom is het erg belangrijk om veel ruimte te geven aan autonomie. We pakken bijvoorbeeld een baby niet zomaar uit zijn bedje, maar maken eerst oogcontact, praten en vertellen wat er gaat gebeuren. Hierdoor krijgt een baby op zijn niveau controle over de situatie.

Dreumesen willen zoveel mogelijk zelf doen, maar zijn daarnaast nog sterk emotioneel afhankelijk van de pedagogisch medewerker. Wij vinden het belangrijk om kinderen zelf vrij te laten spelen, maar altijd beschikbaar te blijven voor de kinderen. Door oogcontact te maken laten we de kinderen weten dat we er zijn en wordt de behoefte aan afhankelijkheid bevredigd en kunnen ze verder spelen en ontdekken. Daarnaast spelen we zelf zoveel mogelijk mee met de kinderen.

Peuters kunnen enige tijd zelfstandig spelen en wanneer ze ons nodig hebben, zoeken ze vaak zelf contact. Maar door samen te spelen met andere kinderen leren peuters een andere vorm van afhankelijkheid. Ze leren dat een ander kindje niet altijd wil samen spelen, als je bijvoorbeeld niet leuk of aardig doet. Door te observeren, kunnen we weer tijdig reageren bij dit soort vrij spel wanneer dit nodig is. Kinderen kunnen ook uit zichzelf dingen oplossen en daarom is het belangrijk om niet altijd direct in te grijpen.

Waarden en normen

Waarden en normen klinken als grote termen maar bestaan ook uit kleine dingen. Gedag zeggen bij het binnenkomen en weggaan, mensen bij hun naam noemen. Twee woorden gebruiken zijn duidelijke omgangsvormen die in onze Nederlandse cultuur een belangrijke plek innemen. Ook op de beurt wachten, iets vriendelijk vragen en niet vloeken zijn voorbeelden van belangrijke normen en waarden.

Wij bij K.O.Nijntje proberen dan ook onze normen en waarden te waarborgen en over te brengen op onze kinderen. Nog enkele belangrijke normen en waarden op een rijtje:

- Elkaar geen pijn doen
- Niet afpakken
- Als één van de kinderen iets afpakt van een ander kind moet hij het teruggeven.
- Geen vieze of lelijke woorden gebruiken
- Geen kinderen buiten sluiten (pesten)
- Geen dingen stuk maken (respect)
- Als één van de kinderen een ander kind (per ongeluk) pijn doet, wordt het betrokken bij het troosten van het ander kind.

Corrigeren en belonen

De leidster begeleid een kind door niet meer en niet minder te verwachten dan het kind qua ontwikkelingsniveau aankan. Het is voor een kind erg belangrijk om te weten waar de grenzen liggen. Dit kan het kind leren door het vriendelijke, duidelijke en consequente optreden van een leidster. Het positief benaderen, het prijzen van gewenst gedrag is erg belangrijk. Wij corrigeren de kinderen en spreken niet van straffen. De leidster keurt gedrag af wanneer het belang van de andere groepsgenootjes in het gedrang komt. Wij corrigeren ongewenst gedrag consequent, dus niet de ene keer wel en de andere keer niet. Eén van onze vuistregels bij het corrigeren van ongewenst gedrag is (voor de leidsters) : wees niet boos, doe boos. Een kind is nooit stout, het doet stout. Verhef je stem niet, maar verdiep hem.

Communicatie, zorgen en problemen

Op het kindercentrum streeft men naar een zo open mogelijke communicatie. Zowel tussen de ouders en de leidsters, als tussen de leidsters en de kinderen. Het is de bedoeling dat kinderen en ouders zich vertrouwd voelen op het kinderdagverblijf, zodat de kinderen zich in een beschermende omgeving kunnen ontwikkelen. Wanneer er onverhoopt toch conflicten zijn, dienen deze zo snel mogelijk te worden opgelost. Eventuele klachten van ouders over leidsters of de groep zullen daarom ook altijd serieus genomen worden. Het is belangrijk dat zowel de betrokken ouder als de leidster de situatie kan toelichten en persoonlijk kan uitpraten.

Open communicatie tussen leidsters en kinderen is op 2 aspecten gericht. Ten eerste is het belangrijk dat de leidsters de kinderen kunnen ondersteunen en stimuleren naar een zo goed mogelijk taalontwikkeling. Aan dit laatste wordt veel aandacht geschonken d.m.v. voorlezen, kringgesprekken, zingen, etc. . De omgang met kinderen is uiteraard niet alleen verbaal, maar ook non verbaal (mimiek, intonatie, ondersteunende gebaren en/of afbeeldingen). De leidsters vullen in de communicatie met elkaar en de kinderen ook een duidelijke voorbeeldfunctie. Hierin zijn een aantal dingen belangrijk zoals de woordkeuze.

Wij hechten veel waarde aan het spreken van algemeen beschaafd Nederlands door de leidsters. De communicatie met het kind moet aansluiten bij het niveau en de belevingswereld van het kind. In een leidster-leidster situatie kan dit gewoon op eigen niveau. Communicatie tussen de kinderen onderling zal door de leidster alert gevolgd worden en zo nodig worden verbeterd. De leidsters zijn zich er terdege van bewust dat kinderen zowel een spreektaal als een speeltaal hebben. Wanneer er een kind achter blijft met de taal zal dit besproken worden. Zij kunnen zo nodig contact opnemen met de huisarts.

Uk en Puk

Binnen K.O.nijntje zijn er een aantal medewerkers die de cursus UK en Puk hebben gevolgd. Door middel van dit programma werken wij aan een brede ontwikkeling van jonge kinderen. In de activiteiten zijn namelijk 4 ontwikkelingsgebieden uitgewerkt:

- Spraak en taalontwikkeling
- Sociaal emotionele ontwikkeling
- Motorische en zintuiglijke ontwikkelingen
- Rekenprikkel, die de ontluikende rekenvaardigheid stimuleren.

Met Puk ontwikkelen kinderen zich op een speelse manier. Puk is het speelkameraadje van de kinderen. Puk maakt altijd wel iets mee wat de kinderen herkennen. Hij heeft bijv. nieuwe schoenen of is verkouden. Puk biedt troost en is het vriendje bij wie de kinderen zich veilig voelen. Kinderen kunnen zich identificeren met Puk, aan hem durven ze hun fantasieën, ideeën, gedachten en gevoelens te vertellen. Terwijl ze dat bij een volwassene wellicht nog wat eng vinden. Met Puk lokken wij op een veilige en prettige manier interactie met de kinderen uit.

Puk heeft in de meeste activiteiten een rol. Uk & Puk bestaat uit 10 thema's die uit de directe belevingswereld van de kinderen komen.

Mentorschap

Bij K.O.Nijntje werken enkel “vaste” medewerkers. Wij werken niet met invalskrachten of flexwerkers. Door deze manier van werken creëren wij een zo vertrouwd mogelijke omgeving voor de kinderen.

Alle kinderen bij K.O.nijntje hebben dezelfde mentor. De vaste mentor bij K.O.nijntje is Truus. De mentor is tevens werkzaam op de groep van uw kind en het aanspreekpunt voor u als ouder. De mentor zal, zowel met ouders als collega's op de werkvloer, desbetreffende kinderen bespreekbaar maken en hun ontwikkeling volgen. Daarnaast is zij uiteraard altijd op de hoogte van het welbevinden van desbetreffend kind. Tevens kan er, door overleg met ouders, worden afgestemd hoe aan wensen en behoeften van het kind tegemoet kan worden gekomen. Dit gebeurt op de momenten dat u uw kind haalt/brengt of op een ander moment, wanneer u daar zelf behoefte aan heeft.

Observaties en Kindportfolio's

Tijdens het werken met kinderen zijn wij uiteraard ook bezig met de ontwikkeling van kinderen. Om alle kinderen optimaal te kunnen “begeleiden” in hun persoonlijke ontwikkeling is het noodzakelijk om vaste observatiemomenten uit te voeren. Tijdens de vier jaar dat uw kind bij ons verblijft zullen er vier vaste observatiemomenten zijn. Deze observatiemomenten vinden plaats rond iedere verjaardag.

Mochten er tijdens de observaties bijzonderheden worden geconstateerd betreffende uw kind, dan zult u altijd door ons worden geïnformeerd. Zijn er geen bijzonderheden van onze kant, dan loopt het stilzwijgend door tot aan de volgende observatie. Mochten er tussendoor van uw kant vragen zijn, dan zijn wij te allen tijde bereid om een gesprek in te plannen.

Signaleren

Onze observatielijsten worden ingevuld door de mentor. Samen met andere leidsters worden deze ingevulde lijsten besproken. Wij proberen hierdoor een zo goed, en zo breed, mogelijk beeld van een kind te krijgen. Daarnaast worden, tijdens de teamvergaderingen, de ontwikkelingen van diverse kinderen besproken. Mochten wij bepaalde bijzonderheden signaleren, dan bespreken wij deze uitvoerig binnen het team. Zodra wij een duidelijk beeld hebben, bespreken wij onze bevindingen met de ouders/verzorgers. Tijdens dit gesprek worden eventuele actiepunten in kaart gebracht. Indien de situatie externe hulp vereist, zullen wij ouders doorverwijzen naar een instantie die hen verder kan begeleiden, zoals het CB, Veilig thuis, JGZ etc..

Doorgaande lijn naar de basisschool

Wanneer kinderen 4 worden bij K.O.Nijntje wordt er een overdrachtsformulier ingevuld. Deze wordt altijd met de ouder(s)/ verzorger(s) besproken. Dit formulier nemen ouder(s)/ verzorger(s) zelf mee naar huis en geven zij weer af bij de basisschool en eventueel BSO. Natuurlijk staan wij als kinderopvang altijd klaar voor eventuele verdere vragen of opmerkingen van de desbetreffende basisschool.

Veiligheid en Hygiëne (zie ook ons beleidsplan veiligheid & gezondheid)

Het kinderdagverblijf moet in alle opzichten een veilige voorziening zijn. Er wordt aan de veiligheidseisen ruimschoots aandacht gegeven.

Dit geldt speciaal op het gebied van accommodatie, brandpreventie, hygiëne, spelmateriaal, maar ook de pedagogische veiligheid. Het kinderdagverblijf beschikt over een calamiteiten- en brandplan. Enkele regels met betrekking tot de veiligheid zijn:

- Schoonmaakartikelen, scharen, messen etc. hoog wegzetten of er niet bij weglopen.
- Kinderen niet zonder toezicht laten
- Buiten de breng- en haaltijden de buitendeur gesloten houden
- Voorraadkasten gesloten houden
- Medicijnen op de groep hoog wegzetten of in verbandkoffer doen.
- Op de hoogte zijn van het calamiteiten/brandplan.

Het is van belang dat er een goede hygiëne is op het kinderdagverblijf. Dit houdt o.a. in dat de lichamelijke verzorging goed moet zijn. Vieze neuzen direct afvegen, op tijd verschonen, wassen en eventueel insmeren met luierzalf. Deze regels gelden ook voor de leidsters, goed de handen wassen na het verschonen en het toiletgebruik. Daarnaast spreekt het voor zich dat de crèche goed schoon moet zijn, zoals regelmatig kastjes, speelgoed etc. schoonmaken. In K.O.Nijntje is een schoonmaakprotocol aanwezig. De leidsters moeten ervoor zorgen dat infectieziekten niet gemakkelijk worden overgedragen. Van belang is daarbij dat de leidsters goed hun handen wassen: voor het bereiden van voedsel, voor het eten, na het toiletgebruik, na activiteiten als buiten spelen, verven etc. , voor en na het verzorgen van wondjes. Aankleedtafels moeten minimaal 2 keer per dag worden schoongemaakt. Alleen bij infectiegevaar wordt het aankleedkussen gedesinfecteerd met alcohol. Ziektekiemen kunnen ook worden overgedragen door handdoeken. Om te voorkomen dat er verder nog ziektekiemen worden overgedragen door bijv. de lucht, moeten de ruimten regelmatig worden geventileerd.

Verdere aandachtspunten voor goede hygiëne zijn:

- Vuil wasgoed
- De afvalbakken
- Het bewaren van voedsel
- Het ontsmetten van de ruimte
- Het desinfecteren
- De schoonmaakmiddelen
- Het verschonen van de bedjes

Ziektebeleid

Om het infectiegevaar op het kinderdagverblijf te verkleinen, zijn er een aantal regels opgesteld wanneer het kind niet naar het kinderdagverblijf mag komen of opgehaald moet worden. Wanneer het kind bij K.O. Nijntje ziek wordt bellen wij de ouders om te overleggen wat we zullen doen .

Het kind moet in ieder geval worden opgehaald als:

- Het kind koorts heeft boven de 38.5 °C.
- Het kind een aantal keren diarree heeft gehad.
- Het kind zich erg ziek voelt.

In het geval van mogelijk ernstige of besmettelijke ziekte(n) wordt direct de huisarts gealarmeerd. K.O. Nijntje heeft als huisarts de groepspraktijk in Scheemda. Op het kinderdagverblijf worden ten aanzien van kinder- en infectieziekten de regels uit het handboek van de GGD gehanteerd. Daarnaast wordt er bij twijfel het oordeel van de geconsulteerde huisarts meegewogen in de beslissing of het kind al dan niet op het kinderdagverblijf aanwezig mag zijn. Wanneer besmettelijke ziektes zijn geconstateerd binnen het dagverblijf, dan wordt dit zo snel mogelijk bekend gemaakt aan de ouders. Bij de achteringang hangt een bord waarop wij alle besmettelijke ziektes vermelden, deze hangt buiten zodat u niet perse naar binnen hoeft i.v.m. eventuele zwangerschap. Het is dus ook van belang dat de ouders aan de leidsters doorgeven dat hun kind een besmettelijke ziekte heeft, ook al is het kindje niet op K.O. Nijntje.

Voorkomen van infectieverspreiding

De wet bestrijding van infectieziekten en ziekteoorzaken (WBI) bepaalt dat de ouders hun kind thuis moeten laten als deze een gevaarlijke infectieziekte heeft of wanneer er een vermoeden is. Bovendien zijn de houders van het kinderdagverblijf verplicht om deze kinderen en andere besmette personen de toegang te weigeren. De WBI bepaalt dat de burgemeester een voorziening kan sluiten wanneer dit in belang is van de volksgezondheid.

Medicijnen

Er worden op het kinderdagverblijf alleen medicijnen toegediend die zijn voorgeschreven door een arts. Met de afspraak dat bij het vergeten van de medicijnen de leidster hier niet aansprakelijk voor wordt gesteld. De medicijnen moeten in originele verpakking en met de bijsluiters worden afgegeven en dienen bij het ophalen van het kind weer mee naar huis genomen te worden. Uitzondering in de regel zijn hoestdrankjes, neusdruppeltjes en homeopathische medicijnen. Deze worden ook zonder voorschrift van een arts toegediend. Het is wel verplicht om een medicijn verstrekkingslijst in te vullen.

Eerste hulp bij ongelukken

Bij K.O. Nijntje is altijd een hulpverlener aanwezig. Deze heeft niet alleen EHBO gedaan, maar ook een cursus bedrijfshulpverlening. Dus ook brandveiligheid, ontruiming en reanimatie. Ook zijn wij in het bezit van een A.E.D. en 2 keer per jaar wordt hiermee geoefend. Daarnaast hebben alle leidsters de cursus Kinder EHBO gedaan. Na het volgen van de basiscursus worden er 2 keer per jaar herhalingscursussen gevolgd.

Wat ligt ter inzage

- Pedagogisch werkplan
- Reglement oudercommissie
- Klachtenregeling
- G.G.D. rapport
- Protocol wiegendood
- Meld code kindermishandeling
- Beleidsplan veiligheid en gezondheid

Algemene informatie – prijzen - contact

Openingstelling en bereikbaarheid

Het kindercentrum is open van 6.30 tot 19.00.

K.O. Nijntje is op officiële feestdagen gesloten. (Pasen, Pinksteren, koningsdag, hemelvaart, kerst en nieuwjaarsdag).

Telefonische bereikbaarheid van het personeel

Tijdens openingstijden zijn wij ook altijd telefonisch bereikbaar. Tussen 11.30 en 12.30 zijn wij moeilijker bereikbaar, omdat we dan gezamenlijk eten. Ons telefoonnummer is 0597-593793.

Prijslijst

Per 1 november 2022 zijn de prijzen van de dagopvang als volgt:

- Uurprijs van 1 uur dagopvang: €10,-
- Uurprijs flexibele opvang: €11,-

Betaling kinderopvang

Iedere maand krijgt u een factuur toegezonden. Hiervoor heeft u 14 dagen de tijd om te betalen. Wanneer er niet op tijd betaald wordt, sturen wij een aanmaning. Bij de tweede aanmaning brengen wij 25 euro administratiekosten in rekening. Na 2 aanmaningen geven wij de opdracht uit handen aan een incassobureau. Wanneer er na 6 weken blijkt dat er nog geen betaling is ontvangen, moeten wij helaas de opvang van uw kind opschorten, tot het bedrag is betaald.

Extra dagdeel

Een extra dagdeel is mogelijk wanneer er ruimte is qua kind-ratio. Dit wordt achteraf op de factuur berekend als extra uren. (normaal tarief)

Flexibele uren kunnen maximaal 24 uur van te voren worden afgezegd. Gebeurt dit niet dan worden de kosten door berekend. Wanneer gebruik wordt gemaakt van flexibele opvang geldt er een minimale afname van 8 uur per week.

Niet flexibele dag opvang wordt altijd door berekend.

Tweetaligheid

Omdat de kinderen op ons dagverblijf allemaal Nederlandstalig zijn en slechts een enkeling (thuis) ook een andere taal spreekt of hoort, is het voor ons niet zinvol om een tweetalig beleid te voeren. Op het kinderdagverblijf wordt Nederlands gesproken met de kinderen en met elkaar. Ouders die hun kinderen meertalig willen opvoeden adviseren wij om thuis meer aandacht te besteden aan de eigen taal, zodat er voor het kind een evenredig taalaanbod ontstaat.

Dagritme

Brengen

Het brengen van de kinderen gebeurt doorgaans tussen 6:30 tot 09:00. Indien u uw kind buiten deze tijden wilt brengen kan dit alleen in overleg. Er is ruimte voor ouders om informatie uit te wisselen. Mocht er behoefte zijn om rustig te praten dan is hier altijd de gelegenheid voor en kan er een afspraak worden gemaakt.

- **Absentiemelding**

Wanneer uw kind om een reden niet op het kinderdagverblijf komt, dan worden de ouders verzocht om dit aan de leidsters door te geven. Het liefst voor 9.00 uur.

- **Extra dagen**

Wanneer u gebruik wilt maken van één of meerdere extra dagen is dit in overleg altijd mogelijk. Dit houdt verband met het kind ratio / bezetting van de dag. Inhalen is niet mogelijk, wanneer uw kind een dag niet is geweest, is het niet mogelijk om deze dag als extra te gebruiken.

Activiteiten & spelen

- **Spel en speelgoed**

Op het kindercentrum is een basisinventaris aanwezig volgens de standaard normen. D.w.z. leerzaam, veilig, op niveau, duurzaam en uitnodigend. Deze basisinventaris wordt regelmatig aangevuld. Er worden zoveel mogelijk verschillende materialen aan de kinderen aangeboden. Zo worden verschillende ontwikkelingsgebieden, waaronder de zintuigen, ontwikkeld en gestimuleerd. Al het speelgoed wordt minimaal 1 keer per maand schoongemaakt. Alle knuffels worden 1 keer per maand uitgewassen.

- **Spelen en vrij spelen**

Leidsters maken deel uit van de groep. Om je te kunnen verplaatsen in het kind is het de bedoeling dat er samen met het kind wordt gespeeld. Dus onderdeel maken van de groep. Het vrij spelen gebeurt altijd onder toezicht van de leidsters, dit i.v.m. de veiligheid van de kinderen. De leidsters stimuleren de kinderen om gezamenlijk op te ruimen.

- **Gerichte activiteiten**

Wanneer er gerichte activiteiten worden georganiseerd, dan is het aan het kind om de keuze te maken of ze mee willen doen of niet. Dit wordt echter wel door de leidsters gestimuleerd. Bij creatieve activiteiten is het eind product niet het doel, maar het proces zelf.

- **Boekstart/ Bibliotheek**

Wij zijn bij K.O.Nijntje BOEKSTART-gecertificeerd. Dit houdt in dat wij nauw samenwerken met de bibliotheek. Wij hebben een voorlees coördinator, die er voor zorgt dat voorlezen een structurele plaats krijgt binnen ons beleid. Voorlezen is van groot belang voor kinderen, het is van belang dat kinderen zo vroeg mogelijk met voorlezen en boeken in aanraking komen. Bij K.O.Nijntje hebben we een gezellige, uitnodigende leeshoek. Natuurlijk hebben wij een lidmaatschap bij de bibliotheek, zodat wij de kinderen regelmatig van nieuwe leesboekjes kunnen voorzien. Dagelijks lezen wij individueel en in groepsverband voor.

- **Buiten spelen**

Er wordt zoveel mogelijk buiten gespeeld voor zover het weer dat toelaat. Ook wordt er zoveel mogelijk gewandeld bijv. naar het hertenkamp om de hertjes te voeren. De kleintjes komen in de picknickwagens en de groten mogen lopen. Wanneer het erg lang regent gaan we er toch even uit. Voor ieder kind is een paraplu aanwezig en gaan we samen hier mee naar buiten, al is het maar een wandeling over het plein van 10 minuten. Voor de kinderen is dit erg leuk en bovenal een leuke onderbreking.

- **Yoga**

Voor kinderen kunnen een paar minuutjes meditatie (en ook yoga) per dag een verschil maken. Kinderen zijn erg gevoelig; voor sfeer, maar ook voor drukte en alle indrukken om hen heen. Bij K.O.Nijntje hebben we op vaste tijden een rustmomentje en doen we yogaoefeningen. Gevoelige en drukke kinderen zijn dan net een beetje meer ontspannen, eigenlijk alle kinderen. Door een paar minuutjes rust kunnen ze al die indrukken loslaten. Yoga maakt deel uit van meditatie, maar is veel actiever. Het is een manier om organen en spieren soepeler te houden, je houding te verbeteren, je te leren ontspannen en concentreren. Meditatie klinkt misschien een beetje zwaar, wij noemen het daarom ook 'relaxen' of 'lekker ontspannen'. We doen dit met de peuters als groepsactiviteit, maar met de baby's één-op-één. Zo ontstaat er automatisch een dieper contact.

Slaapgewoonten

Uiteraard heeft ieder kind zijn/haar eigen slaapritme en wordt het kind niet onnodig opgehouden wanneer het moe is. Na de warme maaltijd (ongeveer 12 uur) gaan de kinderen die nog één keer slapen op een dag, naar bed. Kinderen slapen eventueel met knuffel of speen. Ieder kind heeft een eigen bed. Een deel van de kinderen blijft op en aan die kinderen wordt iets aangeboden wat aansluit bij de behoeften van de kinderen. Baby's gaan op hun eigen tijd slapen, dit gaat in overleg met de ouders en staat ook in hun schriftje vermeld. Kinderen onder de twee jaar mogen niet op de buik in bed worden gelegd, dit in verband met het vergroot risico op wiegendood (wiegendoodprotocol is aanwezig en ligt ter inzage).

Ophalen

Wanneer het kind door een ander dan een ouder opgehaald wordt dient u dit 's morgens aan ons mede te delen anders geven wij uw kind niet mee. U kunt ons natuurlijk altijd telefonisch bereiken om dit alsnog door te geven.

Bij het ophalen vertellen wij u hoe de dag is geweest en hoe het met uw kind is gegaan.

De stamgroepen

Bij K.O.Nijntje hebben we 2 stamgroepen. Een stamgroep is een vaste groep kinderen (verschilt per dag) in een vaste ruimte. We werken met een baby en een peutergroep. De baby groep bestaat uit maximaal 6 baby's in de leeftijd van 0 tot en met ongeveer anderhalf jaar. De peutergroep bestaat uit maximaal 16 kinderen in de leeftijd van ongeveer anderhalf jaar tot 4. In deze stamgroep worden kinderen ontvangen en begroet bij binnenkomst. Het aantal pedagogisch medewerkers die werken op de stamgroep is afhankelijk van het aantal kinderen en hun leeftijd. We zorgen bij K.O.Nijntje dat het kind-ratio altijd in orde is. Bij het kopje kind-ratio en 3 uursregeling, kunt u hier meer over lezen.

De stamgroep verlaten

Kinderen mogen bijvoorbeeld tijdens een activiteit de stamgroep tijdelijk verlaten. Denk hierbij aan activiteiten zoals buiten spelen en wandelen. Het aantal kinderen per beroepskracht blijft hierbij wel van kracht.

Daarnaast is het mogelijk dat een kind incidenteel een dag(deel) op een andere stamgroep geplaatst wordt. Ouder(s)/ verzorger(s) hebben hier altijd van te voren schriftelijk toestemming voor geven door middel van het tekenen van een toestemmingsformulier. Door ondertekening geven ouders toestemming voor het incidenteel samenvoegen van de groepen.

Dit kan bijvoorbeeld plaatst vinden wanneer er (over- of onder-) bezetting op de stamgroep is. De pedagogisch medewerkers brengen u altijd op de hoogte van een incidentele of tijdelijke wijziging van de stamgroep van uw kind.

Uiteraard zal tijdens het samenvoegen ook altijd voldaan worden aan het kind-ratio.

Wennen andere stamgroep

Als het kind rond een jaar is, gaan we kijken of het al toe is aan de peuterkant. We beginnen door het kind eerst een keer mee te nemen op de arm of aan de hand naar de peutergroep om even rond te kijken. De volgende keer gaan we voor een iets langer moment. Bijvoorbeeld even spelen aan de peuterkant of tijdens het fruit moment mee laten eten.

Al naar gelang wat het kind aankan breiden we dit uit. Tot het zich helemaal veilig voelt en wij het verantwoordt vinden dat het kindje de nieuwe situatie aankan. Lukt het nog niet, dan zullen wij het kind nog even laten wachten en op een later moment weer proberen. Het wennen gaat altijd in overleg met de ouders.

Dagindeling algemeen K.O.nijntje

06.30-09.00	Binnenkomen van de kinderen Vrij spelen
09.00	Samen opruimen Yoga of kringactiviteit
09.30	Fruit, drinken en "eerst een boekje dan een koekje".
10.00	Verschoenen/toilet. Hierna gaan we buiten spelen/wandelen/binnen spelen/knutselen of bijvoorbeeld een spelletje doen.
11.15	Samen opruimen
11.30	Warme maaltijd en naar behoefte water drinken
12.30	Verschoenen/toilet Tijd om te rusten. Sommige kinderen worden naar bed gebracht. Voor andere kinderen is er ruimte om te knutselen of vrij te spelen.
14.30	Verschoenen/toilet
15.00	Opruimen Fruit, drinken en "eerst een boekje dan een koekje".
15.30	Knutselen, tekenen, buiten spelen of vrij spelen
16.30	Samen opruimen Soepstengel met groente dip
16.45	Verschoenen/toilet Vrij spelen totdat iedereen opgehaald is

Eten en drinken

Een belangrijk deel van de dag is het gezamenlijk nuttigen van eten en drinken. Het is een groepsgebeuren, een moment van rust en een vast onderdeel van de dag. Het gaat niet alleen om het eten en drinken, maar ook om het contact met elkaar.

- 09:30 – fruit, drinken en koekje
- 11:30 – warme maaltijd
- 15:00 – fruit, drinken en koekje
- 16:30 – groentedip

Na het fruit eten hebben wij een vast ritueel: eerst een boekje, dan een koekje. Wij lezen elke dag minimaal twee keer voor!

Warme maaltijd

Gezonde en verantwoorde voeding is belangrijk voor kinderen. Dit is voor vele ouders makkelijker gezegd dan gedaan. Daarom bieden we bij K.O.nijntje vanaf januari 2018 elke dag een warme maaltijd aan, om de kinderen een gezond en natuurlijk voedingspatroon te kunnen bieden. Uiteraard zonder meerprijs.

De broodmaaltijd wordt vervangen door een warme maaltijd omdat warme maaltijden meer voedingsstoffen bevatten. De warme maaltijden zijn gevarieerd en afgestemd op de ontwikkelingsfase van de kinderen. Daarbij bieden wij maatwerk voor de kinderen met voedselallergieën, geloofsovertuigingen en overige dieetwensen. Aan de maaltijden worden geen onnodige kleur, geur, smaak en conserveermiddelen toegevoegd.

Traktaties en feestdagen

Op K.O.Nijntje worden de volgende feesten gevierd:

- Pasen
- Sinterklaas
- Kerst
- Verjaardagen

Er wordt veel aandacht besteed aan de verjaardag van het kind. De verjaardag wordt op de groep gevierd en gebeurt volgens vast ritueel. De kinderen weten vaak al wat er gaat komen en dat is heel duidelijk voor ze. De jarige krijgt een feestmuts op, de kamer wordt versierd, er is een speciale verjaardagsstoel en er wordt gezongen.

Wanneer u trakteert voor een verjaardag, afscheid of een andere reden, kunt u denken aan de volgende traktaties: Fruit, kaas en worst, poffertjes, ijsje. Liever niet iets om mee naar huis te nemen, maar om op de crèche samen van te genieten. Ook kunt u via de website “traktaties.nl” hele leuke en gezonde traktaties vinden. Maar u hoeft zich absoluut niet verplicht te voelen om te trakteren.

Aanmeldingsprocedure en opzegging

Onze vergunning geeft aan dat we 23 kinderen mogen plaatsen, verdeeld over 2 ruimtes. Wij kiezen voor een maximum van 6 baby's en 16 peuters. Iedere groep heeft een eigen ruimte die op de wensen en behoeften van die leeftijdscategorie zijn ingericht.

Rondleiding

Wij begrijpen dat u eerst onze kinderopvang wilt bekijken voor u een keuze maakt of u uw kind aan wilt melden bij K.O.Nijntje. Daarom bieden wij de mogelijkheid om vrijblijvend een rondleiding te doen in onze huiselijke kinderopvang. Om deze rondleiding aan te vragen kunt u contact opnemen met K.O.Nijntje via onze website, telefoon of email.

Aanmelden

Bent u inmiddels net zo enthousiast over onze kinderopvang als wij zelf? Meld uw kind dan aan via het aanmeldingsformulier dat u van ons heeft gekregen tijdens de rondleiding of via de website.

Indien er voldoende plaats is binnen de groep zullen wij contact met u opnemen om een datum te prikken voor een meeloopdag en intakegesprek. Dit vindt vaak plaats op dezelfde dag.

Intake gesprek

Tijdens het intake gesprek leggen we de basis voor het persoonlijk contact, wat we zo belangrijk vinden. Onder het genot van een kopje koffie of thee, wordt u verteld over het reilen en zeilen van K.O.Nijntje. Behalve het feit dat u geïnformeerd wordt over alle zaken die met de verzorging van uw kind te maken hebben, wordt ook de mentor van uw kind aan u voorgesteld. Samen kijken we naar de balans tussen de wensen van u, als ouder, voor uw kind en de dagelijkse gang van zaken binnen K.O.Nijntje. Wat kunnen de ouder(s)/ verzorger(s) van het kinderdagverblijf verwachten en wat verwacht het kinderdagverblijf van de ouder(s)/ verzorger(s)?

Wennen

Om er zeker van te zijn dat uw kind zich thuis gaat voelen bij K.O.Nijntje kunnen ze een paar uurtjes kosteloos meelopen. In deze wenperiode wordt de basis gelegd voor de vertrouwensrelatie tussen ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers. Dit doen we vaak voorafgaand of na het intake gesprek. Ouder(s)/ verzorger(s) mogen tijdens deze wenuurtjes wat langer blijven tijdens het brengen. Eventueel is er ruimte voor het drinken van een kopje koffie of thee. Daarnaast kunt u deze tijd ook gebruiken om mee te spelen met uw kind op de groep. We vinden het bij K.O.Nijntje belangrijk dat wanneer ouder(s)/ verzorger(s) weg gaan er altijd gezwaaid wordt. Dit gebeurt door een pedagogisch medewerker die op de groep staat of door een stagiaire die tevens ook op dezelfde groep staat. Wanneer er een stagiaire mee zal lopen voor het zwaaien, gebeurt dit altijd in overleg en in samenwerking met de beroepskracht. Zwaaien doen we bij het raam. We vinden het belangrijk dat kinderen zwaaien en zich er dus van bewust zijn dat de ouder/verzorger weg is gegaan. Kinderen hebben bewust afscheid genomen en dit zorgt ervoor dat ze niet ineens papa of mama kwijt zijn en hier onzeker van worden. Het is belangrijk dat kinderen ervaren dat ouder(s)/ verzorger(s) altijd weer terug komen en dat dit afscheid tijdelijk is. Dit helpt kinderen uiteindelijk ook hun zelfredzaamheid te ontwikkelen.

Ouder(s)/ verzorger(s) mogen altijd bellen om te vragen hoe het gaat. Meestal laten we als kinderopvang ook zelf even horen hoe het gaat en sturen we een foto. Tijdens de intake krijgen alle ouder(s)/ verzorger(s) een schrift mee. Dit schrift wordt uiteindelijk het persoonlijke schrift van het kind. Hierin kunnen ouder(s)/ verzorger(s) al voor de eerste wen uren het schema van hun kind inzetten. Dit zorgt ervoor dat wij als pedagogisch medewerkers ons van het schema bewust zijn en wij hier ook altijd op kunnen terugvallen. Na deze wen uren is er eventueel ruimte om nog eens te komen wennen, mocht dit nodig zijn. Maar vanaf dit moment schrijven we dagelijks of wekelijks bij de oudere kinderen een passend verhaaltje van de dag in het schrift. Ouder(s)/ verzorger(s) krijgen op deze manier altijd naast de mondelinge overdracht, ook een schriftelijke overdracht.

Opzegging van de opvang

Wanneer uw kind 4 jaar wordt en naar de basisschool gaat hoeft u niet op te zeggen. Wanneer u tussentijds opzegt, geldt een schriftelijk opzegtermijn van 1 maand.

Ouders en verzorgers

Individuele contacten

Wij hechten in ons kinderdagverblijf veel waarde aan persoonlijk contact met de ouders. Tijdens het brengen van uw kind horen wij het graag als er bijzonderheden zijn voor die dag. Het bespreken van bijzonderheden in de thuissituatie, of hoe een kind geslapen heeft is erg belangrijk. Onze medewerkers kunnen namelijk aan de hand van deze informatie veel beter inspelen op de behoefte van uw kind. Tijdens het halen vertellen onze medewerkers uw graag even hoe de dag is verlopen, welke activiteiten het kind heeft uitgevoerd en of er bijzonderheden zijn geweest. Deze momenten zijn erg belangrijk, ook voor de kinderen. Indien ouders een apart gesprek willen met een van onze medewerkers kan daar natuurlijk altijd een afspraak voor gemaakt worden.

Schriftelijke informatie

Naast ons persoonlijk contact zullen wij dus ook per kind een schriftje bijhouden met belangrijke informatie. Verblijft uw kind in de babygroep, dan zullen de leidsters er tevens alle informatie inschrijven m.b.t. de voedings-/eetmomenten. In de peutergroep draait het schrift echter ter informatie en ondersteuning van de wekelijkse bijzonderheden. Met wie hebben ze gespeeld, grappige uitspraken, activiteiten, bijzondere gebeurtenissen en de ontwikkeling van het kind. Dit schriftje mag in beide gevallen ook door de ouders/verzorgers gebruikt worden.

Ook ontvangen de ouders/verzorgers 2 keer per jaar een nieuwsbrief over de belangrijkste ontwikkelingen bij K.O.Nijntje.

Oudercommissie

De oudercommissie heeft als belangrijkste taak het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van kinderen en ouders K.O.Nijntje. Dit doen we door mee te praten over het beleid van het kinderdagverblijf en/of de buitenschoolse opvang.

De commissie stelt zich ten doel:

- De behartiging van de belangen van de kinderen en hun ouders van het K.O. Nijntje;
- Het vertegenwoordigen van de ouders;
- Het geven van adviezen ten aanzien van kwaliteit.

De Oudercommissie heeft een adviserende taak met betrekking tot onder meer de volgende onderwerpen: groeps grootte, opleiding van de beroepskrachten, voedingsaangelegenheden, openingstijden, prijswijzigingen. De oudercommissie is op 13 april 2005 opgericht. Ze streeft ernaar regelmatig overleg te hebben met Truus Westerman, over in ieder geval onderwerpen waarop het adviesrecht van de oudercommissie betrekking heeft. Daarnaast wordt er ieder jaar een openbare vergadering gehouden waar de oudercommissie verslag zal doen van haar activiteiten. Wij willen de ouders van harte uitnodigen om vragen en suggesties m.b.t. de kinderopvang bij K.O.Nijntje neer te leggen bij leden van de oudercommissie. Aarzel niet om contact op te nemen met onderstaande:

Leden:

- Agnes Westerdijk (moeder van Hylke en Ilse)
- Mareille Smit (moeder van Juliët en Sophie)
- Nick Wanders (vader van Mart)

Klachtenprocedure

Bent u tevreden, vertel het een ander! Bent u niet tevreden, vertel het ons. U kunt iedere dag bij ons terecht. U kunt uw klacht met de desbetreffende pedagogisch medewerkster bespreken. Wanneer u denkt dat u niet gehoord wordt of uw klacht niet naar tevredenheid is opgelost kunt u ten allen tijde bij de eigenaren Truus Westerman, Mineke Boneschansker en/of Stéphanie Knol terecht.

Ieder conflict / klacht, op- en of aanmerking wordt in behandeling genomen en naar tevredenheid van beide partijen opgelost.

Het kan voorkomen dat u als ouder / verzorger het niet eens bent met de oplossing. Wij zijn lid van de Geschillen Commissie Kinderopvang. Het telefoonnummer daar van is 070-3105310, ook te bereiken op www.degeschillencommissie.nl. Al deze informatie kunt u ook rechtstreeks bij ons vinden bij binnenkomst in de hal op het prikbord.

Beroepsgeheim

Informatie van ouders geven we door aan collega's. Informatie dat u ons in vertrouwen geeft behandelen we ook in vertrouwen. Tegenover andere ouders praten we nooit over uw kind, behalve in algemene term. In noodsituaties bijvoorbeeld politiehulp of crisis hulpverlening, kan het soms beter zijn het beroepsgeheim niet aan te houden als dit in het belang van het kind is.

Stagebeleid Kindercentrum K.O.Nijntje

Inleiding

K.O.Nijntje is een erkend leerbedrijf. Dit houdt in dat binnen het kinderdagverblijf stagiaires begeleid mogen worden die een BBL (beroeps begeleidende leerweg) of een BOL (beroeps opleidende leerweg) volgen.

In dit stagebeleid staat alles beschreven dat te maken heeft met een stage binnen ons kinderdagverblijf. Dit is zowel van toepassing voor de stagiaires als voor degenen die ze binnen het kinderdagverblijf begeleiden. Door dit beleid zijn afspraken binnen het kinderdagverblijf betreffende stages duidelijk en voor iedereen in te zien. Het beleid is een dynamisch beleid, het zal steeds gewaarborgd worden.

Wanneer er in dit beleid gesproken wordt over zij dan bedoelen wij ook hij. Waar staat stagiaire wordt ook bedoeld stagiair.

K.O.Nijntje als leerbedrijf

We zijn als kinderdagverblijf een erkende leerbedrijf. Dit houdt in dat wij aan alle eisen voldoen die gesteld worden door de verschillende opleidingscentra. Wij bieden stagiaires de gelegenheid te werken binnen een reële arbeidssituatie. De stagiaire kan in de beroepspraktijk binnen ons kinderdagverblijf de einddoelen van de stage realiseren.

Stagiaires binnen ons kinderdagverblijf krijgen een stagebegeleider toegewezen. Deze begeleider is een pedagogisch medewerker in de groep waar de stagiaire stage gaat lopen. Doordat de stagiaire en de begeleider samen werken op de groep kan er direct gereageerd worden op het werken in de groep. Vragen stellen en aanwijzingen geven kan op deze manier direct plaats vinden.

Aanmelden van nieuwe stagiaires

K.O.Nijntje staat ingeschreven als leerbedrijf bij SBB. Afhankelijk van de werkwijze van de opleiding melden de leerlingen zichzelf aan als stagiaire d.m.v. een sollicitatiebrief of worden nieuwe stagiaires aangedragen door de school.

Wanneer een stagiaire is aangenomen voor een stageplek zal deze op een kennismakingsgesprek komen. In dit gesprek worden de afspraken opgesteld voor de stage (stagebegeleider, werktijden, werkzaamheden, niveau en ervaring).

Afspraken

Een stagiaire binnen ons kinderdagverblijf werkt volgens de volgende afspraken:

Voordat er stage gelopen kan worden:

- Er is een geldige POK (praktijkovereenkomst) getekend door alle partijen;
- Er is een geldige VOG (verklaring omtrent gedrag) aanwezig op het kinderdagverblijf;
- De duur van de stage is vastgelegd en daarmee voor bepaalde tijd;
- Er heeft een kennismakingsgesprek plaats gevonden;
- Van stagiaires wordt verwacht dat ze hun eigen leerproces bewaken;
- Stagiaires zijn boventallig en worden naast een ervaren pedagogisch medewerker ingepland;
- Stagiaires behoren een goede begeleiding te ontvangen en spreken medewerkers en/of directie aan wanneer dit niet goed verloopt;

Verwachtingen

- Stagiaires zijn op de hoogte van de werktijden en zijn tijdig aanwezig;
- Stagiaires voeren net als de pedagogisch medewerkers de verschillende taken uit. Zowel huishoudelijk als verzorgend;
- Stagiaires wordt het leerproces gegund. Dit houdt in dat ze alle groepswerkzaamheden (onder begeleiding) mogen uitvoeren;
- De verantwoording voor de zorg ligt ten alle tijden bij de gediplomeerde pedagogisch medewerker;
- Stagiaires zijn op de hoogte van ons pedagogisch beleid;
- Stagiaires zijn bereid op een hartgerichte wijze te werken;
- Stagiaires melden zich tijdig ziek op het kinderdagverblijf;
- Stagiaires praten buiten het kinderdagverblijf niet met derden over de kinderen;
- We praten alleen positief over kinderen en hun ouders;
- Wanneer een stagiaire foto's maakt voor schoolopdrachten worden deze alleen hiervoor gebruikt. Deze mogen voor geen enkele ander doeleinde gebruikt worden;
- Stagiaires werken volgens de uren die voorafgaand aan de stage zijn overeengekomen, tenzij later in overleg bijgesteld;
- Stagiaires stellen zich flexibel op;
- Stagiaires zien de liefde van het kind en geven hierom geen straf;

Hoe gaan we aan het werk

- We dragen gemakkelijke kleding waarbij we weten dat het vies kan worden;
- We dragen kleding die ook makkelijk zit als we bukken of hurken of heerlijk in de zandbak spelen;
- We dragen geen grote oorbellen, deze blijven snel ergens achter haken en zijn een prooi voor babyhandjes;
- We dragen lange haren vast;
- We dragen nagels kort;
- Telefoons blijven in de tas of liggen elders opgeborgen, deze kunnen in de pauze bekeken worden;
- Tassen worden hoog weggezet, buiten bereik van de kinderen;
- Er wordt binnen het kinderdagverblijf netjes gesproken en niet gevloekt;

Een nieuwe stagiaire bij K.O.Nijntje

De ouders worden op de hoogte gebracht van nieuwe stagiaires door een voorstelbrief op de deur. Wanneer de stagiaire voor het eerst in contact komt met de ouders en de kinderen stelt het zichzelf voor, of wordt het voorgesteld door de pedagogisch medewerker die aanwezig is. Nieuwe stagiaires krijgen de eerste stageweken de mogelijkheid zich te verdiepen in het kinderdagverblijf. Bij het leren kennen van het kinderdagverblijf hoort het doornemen van het pedagogisch beleidsplan en de protocollen, het kennismaken met collega's, het leren kennen van de kinderen en de dagindeling ervaren. Aan het einde van deze kennismakingsperiode wordt van de stagiaire verwacht dat ze:

- Op de hoogte is van de taken
- Afspraken heeft gemaakt voor begeleidingsgesprekken
- De regels kent en op de hoogte is van protocollen
- In grote lijnen weet wat het dagritme is
- Zich heeft voorgesteld aan de ouders
- Op de hoogte is van het pedagogisch beleid
- Weet wat hartgericht werken is

De stagebegeleider

Binnen K.O.Nijntje is iedereen gelijk. Een stagiaire is dan wel boventallig maar wordt door iedereen gezien als een nieuwe collega. Op deze manier gaan wij ook met elkaar om. Waar een stagebegeleider een stagiaire mag aanspreken op het handelen is het andersom ook gewenst. Door deze constante wisselwerking en het doorlopende overleg blijkt in de praktijk dat in de begeleidingsgesprekken niet veel "nieuws" verteld wordt.

We hebben als streven dat stagebegeleiders twee jaar bij K.O.Nijntje werken alvorens zij een stagiaire gaan begeleiden, ook hebben zij hier een korte cursus voor gevolgd bij SBB. De begeleiding van stagiaires omvat vooral het geven van aanwijzingen, beantwoorden van vragen, beoordelen van opdrachten en handelen en vooral het geven van het goede voorbeeld.

De stagebegeleider

- werkt samen met de stagiaire;
- begeleidt de stagiaire tijdens de stage;
- helpt de stagiaire bij het eigen maken van de visie van K.O.Nijntje
- is op de hoogte van de uit te voeren opdrachten van de stagiaire;
- weet wat de eisen zijn van de opdrachten om zo doelgericht te kunnen observeren en beoordelen;
- geeft opbouwende feedback;
- geeft hulp waar nodig is;
- is een luisterend oor.

Samen met de directie en overige collega's wordt besproken hoe de stage vordert en wat het resultaat is. Deze resultaten worden besproken tijdens de tussentijdse evaluaties en het eindgesprek, waarbij een mentor van de opleiding ook aanwezig zal zijn. De stagiaire is vooraf op de hoogte van dat wat besproken gaat worden tijdens deze gesprekken. De begeleidingsgesprekken vinden de eerste maand wekelijks plaats en daarna 1 keer per maand en indien nodig vaker. Tijdens de gehele stageperiode hebben we contact met school. Telefonisch en ook op locatie.

Vrijwilligersbeleid Kindercentrum K.O.Nijntje

Inleiding

Binnen het kindercentrum K.O.Nijntje zijn vrijwilligers werkzaam. D.m.v. dit beleid willen we de pedagogisch medewerkers en vrijwilligers duidelijkheid geven hoe er binnen K.O.Nijntje gewerkt wordt met vrijwilligers.

Voordat een vrijwilliger bij ons begint hebben we al uitgebreid contact gehad en is er een rondleiding binnen K.O.nijntje geweest.

Als een vrijwilliger begint met het werken bij K.O.nijntje hebben we eerst wekelijks een gesprekje over hoe het gaat en/of de vrijwilliger ergens tegen aan loopt. Hierna wordt er regelmatig geëvalueerd hoe het gaat.

De minimumeisen waar het beleid voor een op de kinderopvang werkzame vrijwilliger aan dient te voldoen, is vastgelegd in de Wet Kinderopvang en kwaliteit Peuterspeelzalen. Het hierna beschreven beleid betreft de vaste vrijwilligers op de opvang.

Definitie en afbakening van vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is niet betaald werk. Er kan hooguit een afgesproken onkostenvergoeding tegenover staan. Het wordt gedaan uit vrije wil, met plezier en omdat men iets voor anderen of de samenleving wil doen.

Vrijwilligerswerk kan een leuke tijdsbesteding zijn, is een sociale bezigheid, je wordt erom gewaardeerd en je kunt jezelf ontplooien.

Er is geen sprake van een dienstverband tussen K.O.Nijntje en de vrijwilliger. Een vrijwilliger ontvangt geen vergoeding en is niet in loondienst van K.O.Nijntje. De overheid heeft als eis gesteld dat de vrijwilliger een VOG (verklaring omtrent gedrag) dient te overleggen. Deze wordt vergoed door K.O.Nijntje.

Visie op vrijwilligerswerk

Het werken met vrijwilligers is een bewuste keuze. Door het werken met vrijwilligers proberen we de kwaliteit van de kinderopvang bij K.O.Nijntje te verbeteren. Doordat vrijwilligers de pedagogisch medewerkers ondersteunen op de groep, hebben de pedagogisch medewerkers extra tijd om de ontwikkeling van de kinderen te stimuleren. Maar ook de vrijwilligers kunnen de kinderen extra aandacht geven, door bijvoorbeeld een spelletje met ze te doen.

Taakomschrijving vrijwilliger kinderopvang

De pedagogisch medewerkers van de groep zijn verantwoordelijk voor de gang van zaken bij K.O.Nijntje. Vrijwilligers staan altijd boventallig en worden dus niet meegenomen in het kind/leidster ratio.

Tijdens de openingstijden van de kinderopvang biedt de vrijwilliger ondersteuning door te helpen met het werk op de groep. De werkzaamheden kunnen bestaan uit bijvoorbeeld: met de kinderen meespelen, voorlezen met de kinderen individueel of in kleine groepjes, helpen bij het eten en drinken, helpende hand bieden tijdens het wandelen etc. De werkzaamheden van de vrijwilliger worden vooraf afgestemd. De vrijwilliger draagt geen verantwoordelijkheid voor de groep, de eindverantwoordelijkheid ligt bij de pedagogisch medewerker. De overdracht naar de ouders is de verantwoordelijkheid van de pedagogisch medewerker. Vrijwilligers worden op vaste dagdelen ingezet, zodat ze een vast gezicht zijn voor de kinderen en de ouders.

Functie eisen

Het doen van vrijwilligerswerk brengt ook verantwoordelijkheden met zich mee. K.O.Nijntje mag er van uitgaan dat de vrijwilligers zich aan de gemaakte afspraken houden. De vrijwilliger is verplicht het pedagogisch beleidsplan te kennen en daar naar te handelen, voor zover dit betrekking heeft op de taken die in de taakomschrijving beschreven staan.

De vrijwilliger heeft voldoende vaardigheid in de Nederlandse taal om met de kinderen in deze taalgevoelige leeftijd, adequaat te kunnen communiceren. Bij voorkeur heeft de vrijwilliger ervaring met kinderen.

Vergoedingen

Het werk van de vrijwilliger is onbetaald. Het incidenteel in ontvangst nemen van attenties met een geringe waarde is toegestaan. In overleg kan afgesproken worden dat de vrijwilligers een onkostenvergoeding krijgen voor gemaakte kosten tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden.

Ziekte of verhindering

Ziekmelden gebeurt voordat de werkdag begint, dit gebeurt altijd telefonisch. In geval van verhindering wegens vakantie of anderszins, zal de vrijwilliger dit tijdig doorgeven en overleggen.

Gegevens/ protocollen/ telefoon

Het beleidsplan en protocollen mogen ingezien worden door de vrijwilliger. Deze liggen allemaal ter inzage bij K.O.Nijntje. De kindgegevens van K.O.Nijntje worden niet zonder toestemming bekeken door de vrijwilligers i.v.m. de privacy van ouders en kinderen. Het aannemen van de telefoon door vrijwilligers gebeurt alleen op aanvraag van de pedagogisch medewerkers.

Hitteprotocol

In Nederland kan het in de zomertijden binnen in een gebouw warmer worden dan buiten. Het gebouw koelt u door 's nachts intensief te ventileren. Het is dan buiten minder warm dan binnen. Het wijd open zetten van ramen en deuren werkt verkoelend, als de lucht binnen flink in beweging komt.

Warm weer kan leiden tot klachten als vermoeidheid, concentratieproblemen, duizeligheid en hoofdpijn. Daarnaast kunnen huidklachten optreden zoals jeuk en uitslag met blaasjes. Bij hitte kunnen kleine blaasjes op een jeukende rode huid optreden door het verstopt raken van zweetklieren, meestal onder kleding. Dit wordt ook wel prickly heat genoemd en is niet gevaarlijk maar wel hinderlijk. Verlichtend werkt luchtige kleding, afnemen met een koele natte doek en drogen met een frisse luchtstroom. Door uitdroging kunnen kramp, misselijkheid, uitputting, flauwte en bewusteloosheid optreden.

Kinderen zijn kwetsbaar voor hitte omdat ze minder goed kunnen aangeven hoe het met ze gaat. Daarom zijn onderstaande maatregelen belangrijk als het binnen meer dan 25°C wordt:

- Plaats zonwering voor de ramen waar de zon op staat en doe deze omlaag voordat de zon naar binnen schijnt.
- Zet zo min mogelijk lampen of apparaten aan.
- Zet ramen en deuren wijder open wanneer dit verkoelend is. Doe ze echter nooit dicht bij warmte, ventileren blijft noodzakelijk.
- Ventileer 's nachts zoveel mogelijk extra, zodra het buiten koeler is dan binnen.
- Gebruik een ventilator in de ruimtes als het warmer wordt dan 25°C.
- Laat de kinderen buiten blijven als het daar koeler is dan binnen (maar voorkom blootstelling aan direct zonlicht tussen 12.00 en 15.00 uur). Zorg voor schaduw op de speelplaats.
- Doe geen spelletjes waarvan kinderen het te warm krijgen. Plan geen intensieve bewegingsactiviteiten, pas het spel aan. Zoek daarbij een koele plek op, in of rond het gebouw. Soms is het binnen prettiger vertoeven dan buiten.
- Laat kinderen en beroepskrachten voldoende drinken. Bied de kinderen vaak te drinken aan, bij voorkeur water. Het is belangrijk om te drinken vóórdat de kinderen dorst krijgen. Houd daarom in de gaten of de kinderen voldoende drinken.
- Leg kinderen uit waarom ze beschermd moeten worden tegen de zon. Laat kinderen zien hoe volwassen omgaan met zonbescherming. Geef ze het goede voorbeeld.